
❖

جرایم ارتكابی در كشتی
در حقوق ایران و اسناد بین الملل

❖

شهریار کریمیان
محمدرضا نوجوان

اشارات پائار

سرشناسه	: کریمیان، شهریار، ۱۳۷۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرایم ارتكابی در کشتی در حقوق ایران و اسناد بین الملل / شهریار کریمیان، محمدرضا نوجوان.
مشخصات نشر	: تبریز: انتشارات یانار: آیدین، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۵۵۹-۳۵-۲
وضعیت فهرست نویسی	: فیفا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۶۰-۱۵۳.
موضوع	: قانون دریایی - ایران. Maritime law-- Iran
موضوع	: حقوق دریاها - ایران. Law of the sea-- Iran
موضوع	: حقوق بین الملل دریاها. Access to the sea (International law)
موضوع	: تروریسم دریایی -- پیشگیری -- قوانین و مقررات. Maritime terrorism
	-- Prevention -- Law and legislation
موضوع	: دزدی دریایی -- قوانین و مقررات. Piracy -- Law and legislation
موضوع	: صلاحیت حقوقی - ایران. Competent authority -- Iran
شناسه افزوده	: نوجوان، محمدرضا، ۱۳۵۶ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۷ ج ۴، ۱۷۰ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۱/۴۵۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۳۸۵۱۷۰

انتشارات آیدین

انتشارات یانار

تبریز، خیابان شریعتی شمالی، نرسیده به سینما ۲۹ بهمن

تلفن: ۳۵۵۳۲۵۹ - فاکس: ۳۵۵۳۰۲۳ - ۰۴۱

Email: Aydin.publication @ Gmail.com

جرایم ارتكابی در کشتی در حقوق ایران و اسناد بین الملل

شهریار کریمیان، محمدرضا نوجوان

* چاپ اول ۱۳۹۷ تبریز * شمارگان ۵۰۰ نسخه

* چاپ و صحافی ایران هنر * قیمت ۱۸۰۰۰ تومان

۹۷۸-۶۰۰-۷۵۵۹-۳۵-۲

فهرست مطالب

۷	 مقدمه
	فصل اول: مفاهیم و مبانی
۱۱	 مبحث اول: مفاهیم
۱۱	 اسناد بین‌المللی
۱۹	 صلاحیت
۳۲	 کشتی
۴۲	 مبحث دوم: مبانی
۴۲	 اهمیت کشتیرانی و جایگاه آن در حقوق بین‌الملل
۴۵	 آثار ارتکاب جرم در کشتی و تأثیر آن در نقل و انتقال و تجارت دریایی
	فصل دوم: اصول کلی حاکم بر صلاحیت رسیدگی به جرایم ارتكابی در کشتی
۵۰	 مبحث اول: اقسام ارتكاب جرم در کشتی
۵۴	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در آب‌های داخلی
۵۸	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در دریای سرزمینی
۶۲	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در منطقه مجاور (نظارت)
۶۴	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در فلات قاره
۶۵	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در منطقه اقتصادی انحصاری
۷	 جرایم ارتكابی در کشتی مستقر در دریای آزاد
۸	 مبحث دوم: احکام جرایم ارتكابی در کشتی

۷۰.....	صلاحیت کیفری جرایم ارتكابی در كشتی مستقر در آب‌های داخلی
۷۹.....	جرایم ارتكابی در كشتی مستقر در دریای سرزمینی
۸۳.....	كشتی مستقر در منطقه مجاور (نظارت)
۸۵.....	كشتی مستقر در فلات قاره
۸۶.....	كشتی مستقر در منطقه انحصاری اقتصادی
۸۷.....	كشتی مستقر در دریای آزاد
	فصل سوم: درآمد خروج از اصول کلی صلاحیت رسیدگی به جرایم ارتكابی در كشتی
۹۵.....	مبحث اول: مبنای خروج از اصول کلی حاکم بر ارتكاب جرم در كشتی
۹۹.....	چیستی اصل صلاحیت جهانی
۱۰۷.....	منشأ اصل صلاحیت جهانی
۱۱۰.....	اجباری یا اختیاری بودن اصل صلاحیت جهانی
۱۱۶.....	مبحث دوم: مصادیق جرایم استثنائیه اصول کلی حاکم بر ارتكاب جرم در كشتی
۱۱۷.....	قاچاق مواد مخدر از طریق كشتی
۱۲۱.....	دزدی دریایی
۱۲۹.....	قاچاق مهاجرین از طریق كشتی
۱۳۶.....	تروریسم دریایی
۱۴۴.....	حق تعقیب و توقیف در دریای آزاد
۱۴۸.....	سخن آخر
۱۴۸.....	نتیجه‌گیری
۱۵۳.....	- پیشنهادها
۱۵۴.....	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

از آنجاکه کشتی‌ها هم بسریبی در روابط بین‌المللی ایفا می‌کنند حوزه وسیعی از جرایم مربوط را نیز به خود اختصاص می‌دهند. این امر هم واکنش دولت‌ها و هم مجامع بین‌المللی را موجب شده است. در مجموع با توجه به توسعه روابط بین‌المللی و گسترش دعاوی جزایی بین‌المللی، مسئله صلاحیت بین‌المللی دادگاه‌ها اهمیت فوق‌العاده یافته است. قانون‌گذاران کشورها، برای تعیین صلاحیت دادگاه‌های داخلی جهت رسیدگی به دعاوی بین‌المللی، اصولاً قواعد خاص را برای حل تعارض در نظر می‌گیرند. علاوه بر وجود تعارض قوانین، ممکن است بین صلاحیت دادگاه‌ها نیز تعارض حاصل شود در این صورت این بحث مطرح می‌شود که برای حل تعارض، چه قانون حاکم بر قضیه است. در کتاب حاضر کوشیده‌ایم که با بررسی موارد گوناگون جرایم بین‌المللی در کشتی و تطبیق آن با ملاک‌ها و معیارهای قانونی ایران و قوانین بین‌المللی، قانون و مقام صالح برای تعقیب و رسیدگی به این جرایم را شناسایی و معرفی کنیم زیرا امروزه، حقوق داخلی زیرمجموعه حقوق بین‌المللی، یعنی شعبه‌ای از حقوق بین‌المللی و جزء جدانشدنی حقوق داخلی است. یعنی هرچند قوانین داخلی هر کشور برگرفته از حقوق داخلی و بومی آن کشور است اما اگر با قوانین و مقررات بین‌المللی عجین و هماهنگ نشود، در نظام حقوق بین‌المللی، کاربرد عملی نخواهد داشت.

امنیت در دریاها و اقیانوس‌ها نه‌تنها از جهات نظامی آن، بلکه از جنبه‌های دیگری چون دزدی دریایی و تجارت برده، به‌ویژه از جهت تأثیر این جرایم بر تجارت آزاد بر دریاها، از گذشته‌های دور تاکنون موردتوجه بوده است. برخی دیگر از انواع جدیدترین جرایم همچون قاچاق مواد مخدر، حمل‌ونقل غیرقانونی مهاجرین، تروریسم دریایی و آلوده کردن محیط زیست دریایی نیز این اواخر نگرانی جامعه جهانی را موجب شده است.

با مطالعه این کتاب آنچه برای خواننده محترم روشن خواهد شد ضرورت اهمیت پرداختن به موضوع این کتاب در قرن حاضر است. گروه‌های جنایت‌کار سازمان‌یافته به‌طور روزافزون اقدامات - سیاست‌کارانه خود را به‌واسطه عدم امکان اعمال حاکمیت در دریاهای بیرون از منافع احوال صلاحیت دولت‌ها، متمرکز ساخته‌اند و انواع مختلف جرایم ارتكابی در دریا از جمله دزدی دریایی، قاچاق مواد مخدر، قاچاق مهاجرین و قاچاق سلاح با یکدیگر همکاری می‌کنند. قاچاق مواد مخدر نیز یکی از عوامل مخرب سیستم اقتصادی و تهدیدی برای سیستم قضایی و سیاسی است و عامل اصلی جرایم داخلی و تخریب سیستم بهداشت و رفاه اجتماعی کشورها محسوب می‌شود.

اگرچه قاچاقچیان مواد مخدر روش‌های مختلفی برای تجارت مواد مخدر به کار می‌گیرند اما استفاده از شناورهای شخصی و تجاری جهت مقابله با مواد مخدر مدت‌هاست که توجه جامعه جهانی را به خود جلب کرده است. به‌عنوان مثال ادعا می‌شود بخش عمده‌ای از ماری‌جوانای وارداتی به آمریکا با کشتی‌ها وارد می‌شود. همچنین در کمیته مشترک پارلمان استرالیا عنوان شده که واردات ماری‌جوانا، توسط کشتی‌های اروپایی به استرالیا بخش مهمی از موارد غیرقانونی ضبط‌شده در بنادر را تشکیل می‌دهد که در مجموع این عوامل بحث از جرایم ارتكابی در کشتی را ضروری می‌سازد.

گسترش روابط بین‌المللی در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی بشر را به سطح دریاها سوق داده و از این‌رو کشتی‌ها سهم بسزایی در روابط بین‌المللی به‌واسطه حمل مسافر، محموله‌های آهن، نفت و... ایفا می‌کند. بر این اساس، حوزه وسیعی از جرایم با اشکال مختلف و متنوع، امنیت کشتی‌ها را تهدید می‌کنند و از این‌رو دولت‌ها و مجامع بین‌المللی، جرایم ارتكابی در کشتی را موردتوجه قرار داده‌اند.

با توجه به مباحث مطرح شده می‌توان گفت که یکی از اهداف مهم در بررسی مباحث این کتاب چگونگی اجرای عدالت خواهد بود و سعی شده است در مباحث آتی در حد توان به این موضوع پرداخته شود. در فصل اول ابتدا اقسام جرایم ارتكابی در کشتی توصیف شده است. سپس به بررسی مقام صالح جهت اقدامات جزایی‌ای که ممکن است در کشتی مستقر در مناطق مختلف دریا رخ بدهد، پرداخته می‌شود. در این خصوص در این فصل ذکر شده است که از بین سه نوع صلاحیت یعنی صلاحیت کشور مجرم یا مجنی‌علیه، صلاحیت محل وقوع جرم و صلاحیت جهانی رسیدگی به جرایم، قانون‌گذار ایرانی به نوع صلاحیتی را به‌عنوان قاعده با ذکر استثنائاتی پذیرفته است و در نهایت در فصل سوم استثنائاتی که در خصوص «اصل صلاحیت کشور صاحب‌پرچم» وجود دارد طرح خواهد شد. در این فصل آورده شده است که اقدامات جنایت‌کارانه در کشتی می‌تواند اشکال مختلفی داشته و از نظر اهمیت نیز با یکدیگر متفاوت باشند. اینجاست که اصل مذکور به‌تنهایی جوابگوی مشکلات نخواهد بود و برای حل مشکلات ذکر شده به سراغ استثنائات خواهیم رفت که به هنگام ایفای نقششان به اهمیت آن‌ها پی خواهیم برد.